СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 80. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 6-го квітня 1936. — VOL. XLIV. No. 80. Jersey City, N. J., Monday, April 6, 1936. THREE CENTS

СЕНАТОРИ ПРОТИ ОБЛЕКШЕННЯ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНА

ВАШИНҐТОН. — У сенаті розвелася палка дискусія за закон Кера й Кулиджа про облекшення теперішнього іміґраційного закона.

Підчас цеї дебати сенатор Рейнолдс виступив завзято проти проекту, котрий, як це загально відомо, вийшов від іміґраційних урядників, головно від Дейниела МекКормика, комісара іміґрації. Сенатор Рейнолдс звертався головно проти тих постанов проєкту, що радять зробити іміґраційний закон більш ліберальним.

Департамент праці пропонує саме дозволити урядові задержати тих іміґрантів, котрих депортація до старого краю відбилась би тяжко на їх родинах. Департамент праці предложив рекорди 2,862 таких іміґрантів.

Сенатор Рейнолдс атакував ці рекорди як неповні, закидуючи іміґраційному урядові, що він подав тільки ті частини рекорду, що доказують один бік справи. Сенатор доказував, що якби іміґраційний уряд подав був повні рекорди, то всі призналиб депортацію іміґрантів за оправдану. Він наводив з рекордів уряду два факти, що в кождім з них депортація іміґранта, що правда, відбилась би тяжко на його родині, одначе іміґрант очевидячки на право побуту в краю собі не заслугує.

Сенатор Рейнолдс закінчив свою промову тим, що назвав законопроєкт Кера й Кулиджа не законопроектом про депортацію, але законопроєктом про імпортацію.

НОВИЙ ПРОЄКТ ПРО МЕШКАЛЬНУ ПОТРЕБУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ваґнер вніс новий проєкт закона про заспокоєння мешкальної потреби.

Програма домагається розложення урядової діяльности на 4 роки та видання на цю справу 976 міліонів долярів.

ЧИСЛО ЖЕРТВ ТОРНАДА РОСТЕ.

ҐРІНСБОРО (Норт Каролайна). — Обчислення новинкарських бюр про жертви торнада, що навістив у четвер 5 південних стейтів, показують, що число жертв у людях доходить до 40 осіб. Коло 600 осіб були покалічені. Сотки лишилися без домів. Шкоди обчислено на 2,750,000 долярів. Холод, що навістив ці околиці, збільшує терпіння жертв.

ВИКОНАЛИ КАРУ СМЕРТИ НА ҐАВПТМАНІ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Всі урядові тіла й урядовці, управнені відложити виконання присуду смерти, виданого проти Бруна Гавптмана за викрадення і вбивство дитини летуна Линдберґа, відмовилися відкладати ще раз виконання кари й засудженця післано в пятницю, коло трох чвертей на 9-ту годину вечором, на електричне крісло.

Ідучи на смерть, Гавптман не сказав нічого понад те, що він не винен.

ВБИВНИЦЮ ЛЮБОВНИКА ЗВІЛЬНЕНО.

НЮ ЙОРК. — Розправа проти Вери Стрец, що сама призналася до вбивства свого любовника, д-ра Фріца Ґебгардта, скінчилася в пятницю по 3-годинних нарадах присяжних суддів повним звільненням обвинуваченої від вини й кари.

Почувши присуд, обвинувачена впала в обморок, а приявні на салі жінки почали оплескувати присуд.

11-ЛІТНІЙ ХЛОПЧИНА ВБИВНИКОМ МАТЕРИ.

ПАСЕЙК (Ню Джерзі). — Поліція каже, що 11-літній хлопчина Михайло Коротев признався їй, що він убив з револьвера свою власну матір.

Хлопчина говорив спершу, що матір поповнила самогубство, але потім признався, що це він її застрілив, бо боявся, що вона буде його бити.

Він оповів, що прийшов домів пів до 12-тої години вночі. Коли мати дала йому їсти зупу, він не хотів їсти, поки матір не приобіцяє йому взяти його поїздити конем. Підчас задирки з матірю він попав припадково на батьків револьвер і став ним бавитися. Мати казала йому положити револьвер назад до шуфляди. Він цього не зробив. Мати відвернулася, щоби відійти. Він думав, що вона пішла по щось, щоб його вибити. Він стрілив до матері з револьвера. Як з матери бухнула кров, він побіг до сусідів і покликав їх помочі. Поміч на ніщо не здалась.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНКИ.

НЮ ЙОРК. — На конвенції Краєвої Академії Вчителів Музики, що відбулася в середу в готелю Ґовернор Клинтон, панна Анна Юрків з Рочестеру дістала одно з 5 відзначень.

Панна Юрків, контральтистка, відспівала партію з опери „Кармен". Вона є солісткою в „Лейк Евеню Баптист Черч". Це дочка п. Михайла Юркова.

Нагорода, яку дістала панна Юрків, дає їй право до стипендії на дальші студії.

Допомагаймо українцям, потерпілим від повені

Грошеві жертви можна слати на таку адресу:

„OBYEDNANYE"

P. O. Box 122. Hudson Termirnal. New York, N. Y.

ДОМАГАЮТЬСЯ РОЗСЛІДУ ЛІНЧІВ.

Сенатори Ваґнер і Вен Нюйс у конґресі домагаються признання 7,500 долярів на кошти розсліду лінчів. Йде їм передовсім за те, щоб розслідити, чому південні стейти не можуть карати людей, що беруть участь у самосудах.

НІЖ ҐІЛЬОТИНИ ПРОДАЛИ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

У великій ліцитаційній салі паризького готелю Друо відбулася недавно ліцитація, на якій продали найбільшу памятку по французькій революції з 1789. р. — ніж ґільотини, на якій згинув Людвик XV. Той самий ніж відтяв голову й іншим історичним постаттям, м. ін. і Марії Антуанеті. Катом тоді був Карло Генрик Сансон. Пізніше його усунули, але історичний ніж він забрав зі собою. Колиж помер, страшна памятка перейшла до рук його сина, а опісля дістав його Гайдеріх, паризький кат, який „урядував" від 1847. до 1872. року. Пізніше цей ніж купив брюсельський колекціонер Дібуа. На останній ліцитації купив цей ніж французький колекціонер Карло Лівр за 12,500 франків.

ГОЛКОЮ ПРОБИЛА СЕРЦЕ СВОЄЇ ДИТИНИ.

Перед окружним судом у Чорткові відбулася цими днями розправа проти Анни Ільницької та її бувшого нареченого Івана Чубатого. Їх обвинувачували в убивстві дитини. За намовою Чубатого Ільницька пробила голкою серце своєї десятьмісячної нешлюбної дитини, яка померла у страшних муках. За цей учинок дістала Ільницька від Чубатого, який був батьком дитини та не хотів платити еліментів, сто злотих. Суд засудив Ільницьку на 6 літ тюрми, Чубатого на 8 літ.

ПОДАТОК НА ЛЕЩЕТАРІВ.

Болгарський міністер фінансів придумав кілька нових податків, між іншим від лещет. Лещетарі, які займаються цим люксусовим спортом, мусять платити 200 левів річно. Це їх обурило і багато з них не хотіли платити податку. Тоді податковий уряд вислав урядовців, які при виході з міста дають лещетарям квитки на дозвіл цього спорту. Хто не має квитка, тому забирають лещета. Лещетарі зібрались масою, без лещет, перед скарбовим урядом у Софії і влаштували протестаційне віче.

БАЖАННЯ РОБІТНИКІВ НА УКРАЇНІ ПІД СОВЄТАМИ.

„Комуніст" ч. 4982 подає бажання Молостова, робітника в Донбасі, відзначеного за добру працю. Молостов домагається: „Ми хочемо мати білий хліб, оселедці, сир, молоко. Я не хочу ділити заробіток: зробив 3 метри, одержуй за 3". Далі домагався патефонів, гарних ґрамофонових кружків, костюмів, книг, журналів і т. д.

МОНАСТИР У ГІМАЛЯЯХ.

Ґрупа монахів з монастиря св. Бернарда (Швайцарія) виїхала цими днями в Гімалаї, де має побудувати монастир і лічницю подібну до тієї, яка існує на Мон Бляні. Монастир буде побудований на дуже небезпечнім та недоступнім вершку. Цими днями врочисто прощали монахів. У промовах звертали увагу на їхню велику цивілізаційно - гуманітарну місію на азійськім континенті.

В ПАЩІ ЛЬВА.

В київськім звіринці трапився кілька днів тому такий випадок: 12-літній хлопець Володько Стеленко, з села Гребінка, району Біла Церква, оглядав звірів у клітках. Підійшовши до клітки льва, хлопець стояв зпочатку в досить далекій віддалі, але по кількох хвилинах осмілився і приблизився до клітки. Довкруги не було нікого. Несподівано лев зловив лапою за ногу хлопця і притягнув її до нутра клітки. Другою ногою хлопчина хотів ударити льва, але звірюка вхопив другу ногу й обі втягнув через крати до клітки. Хлопець почав кричати. Прибіг сторож, та вирвати хлопця з пащі звіря було годі: лев не пускав своєї жертви. Тоді сторож кинув шапку хлопця в очі льва. Лев випустив хлопця і кинувся на шапку. Хлопця відвезли негайно до лічниці. Там виявилося, що на його тілі було 26 ран.

ДЕРЖАВНІ МАТРИМОНІЯЛЬНІ АҐЕНЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

Паризькі часописи пишуть, що в Німеччині мають створити державні матримоніяльні аґенції, які допомагатимуть до заключення подружжя. Та найважнішим їх завданням буде звертати увагу на моральне і фізичне здоровля кандидатів подружжя. Всі інші теперішні приватні матримоніяльні аґенції в Німеччині будуть скасовані.

УРЯД ВЕНЕЗУЕЛІ ПРОТИ СПАДКОЄМЦІВ ПОМЕРЛОГО ДИКТАТОРА.

Уряд Венезуелі звернувся до прокуратури з домаганням повести слідство проти спадкоємців померлого недавно диктатора Венезуелі, ґенерала Ґомеза, який упродовж свого довголітнього панування безправним способом здобув великий маєток. Теперішній уряд Венезуелі хоче унеможливити виконати заповіт ґенерала та сконфіскувати частину його маєтку. Ґомез свого часу став найбагатшим чоловіком не тільки у Венезуелі, але й у Південній Америці.

ПІМСТА СЛУЖНИЦІ.

У мадярському місті Дебречин відбувся цими днями ориґінальний процес. Господиня подала в суд свою служницю Юлію Бальґу за те, що вкрала їй зуби, ясно: вставлені. Спитали служницю здивовані: навіщож їй чужі зуби. Бальґа відповіла: „Такого поганого місця я ще не мала. Господиня майже не давала мені їсти. Після кількох місяців муки я хотіла пімститись. Вночі я вкрала їй вставні зуби і кинула до помий. Я хотіла, щоб вона сама зазнала голоду". Суддю не зворушило це оповідання. Кажуть, що мадярські судді без серця. Бідну служницю засуджено на 3 місяці. У вязниці бодай не буде вона голодувати.

ЛІТАКОМ ДО МЕККИ.

Єгипетський князь Абас Халім, своях єгипетського короля Фуада, полетів цими днями літаком до Мекки. Це перший випадок в історії мусулманського світу, що мусулманин відбув літаком паломничу подорож до Мекки. Впродовж віків паломництво до Мекки, святого місця Магомеда, відбували мусулмани пішки або на верблюдах. Коли недавно приїхали вперше якісь багаті мусулмани до Мекки автами — інші мусулмани, що тому приглядалися, вважали це за нарушення святої традиції. А тепер прибули до святого місця Магомеда паломники літаком.

120 МІЛІОНІВ ВИДАЮТЬ УКРАЇНЦІ НА АЛЬКОҐОЛЬ.

Згідно з даними українського протиалькоґольного товариства „Відродження" у Львові, українці на ЗУЗ видають річно, і то в часі нинішньої кризи, 120 міліонв злотих на алькоголь і 60 міл. злотих на тютюн.

ГОЛОД І НЕДУГИ — ВИСЛІД ПОЛЬСЬКОЇ ГОСПОДАРКИ

ВАРШАВА (Польща). — „Курієр Варшавскі" з 19. березня б. р. подає кореспонденцію свого співробітника з Полісся, в якій описані такі жахливі картини людської нужди, що, читаючи їх, „кров у жилах стинається". На цілім Поліссю голод і його товариш: голодовий тиф. Дійшло до цього, що в однім селі всі старці пішли в ліси, щоб там загинути, бо „право до життя мають діти", а не вистарчає харчів для старшого й молодого покоління, щоб можна було вдержати при житті одних і других. Населення зїдає падлину з заразами. Коли бідним поліщукам звертали увагу, що погинуть від зарази, відповідали байдужно: „Хорувати й так хоруємо на ріжні недуги. Та вже краще бути ситим, ніж умирати в голоді".

ПОЛЬСЬКИЙ НАСТУП НА „МАСЛОСОЮЗ".

ЖОВКВА (Галичина). — Староство скликало солтисів з усіх громад, як теж учителів та ріжних громадських урядовців на наради, на яких закомуніковано їм, що мають бути потворені по громадах сметанкові стації. Це відноситься головно до тих громад, де вже є українські молочарні. В тій акції попирає польський уряд частина москвофільських провідників. Та покищо видно добрий наслідок з тої спільної акції, бо деякі москвофільські села, що стояли досі осторонь акції „Маслосоюза", прилучилися до української акції. Так зробив наприклад Ременів. А по нім Кукизів. Польська влада підходить до селян з тим, що обіцяє кредити.

СОКАЛЬ. — Польський уряд відбув наради з польськими місцевими представниками в справі заснування польських молочарень по українських селах. Врадили опертися по селах в тій акції на сільських „провідниках" з москвофільського табору.

СКАНДАЛ З „ОБОРОНЦЯМИ ЛЬВОВА".

ЛЬВІВ. — Вийшов на яв скандал з відзнаками, даванами тим, що боронили „польського Львова" перед українцями в часі українсько-польської війни: Відзнаки подіставали такі, що не мали нічого спільного з такою „обороною". За ті відзнаки побрано коло 100 тисяч злотих і тепер є сотки осіб, що пишаються відзнакою „Орльонт", купленою за гроші.

ПАНСЬКІ ЖАРТИ.

ПЕРЕМИШЛЬ. — „Український Бескид" подає, що в добрах ґр. Антона Лянцкоронського влаштовують собі двірські посіпаки в неділю лови по лісах, а до нагінки змушують наших людей, і то в часі, коли правиться по церквах Служба Божа. Форналі в ґрафа — це справжній робучий скот. Цей польський найбільший маґнат дере шкіру з селянина, коли приходиться купити в нього яку купочку гиляк.

МАЙНО, ЗАЛИШЕНЕ О. МАСЦЮХОМ.

ЛЬВІВ. — По померлім адміністраторові для Лемківщини, о. д-рові В. Масцюхові, осталося коло 300,000 злотих маєтку. Але тестаменту нема і не знати, що станеться з грішми. В тій сумі є 250,000 злотих, зложених за примусово викуплене парохіяльне поле у Криниці. Сума та повинна була бути віддана епископському ординаріятові в Перемишлі. Але на заходи москвофіла адв. д-ра О. Гнатишика польська влада віддала ті гроші о. Масцюхові.

НОВА НАЗВА АКАДЕМІЇ НАУК У КИЄВІ.

ЛЬВІВ. — З Києва доносять, що Рада народніх комісарів УССР постановою з 21. лютого змінила назву Української Академії Наук. Відтепер буде вона зватись: Академія Наук УСРР. Це вже друга зміна назви. За уряду гетьмана Скоропадського дістала вона була назву Всеукраїнської Академії наук.

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА ПІД КРИЛАМИ СТАЛІНА.

МОСКВА (Росія). — „Ізвестія" подають звіт про виставу російської опери „Снігурочка" в Києві по українськи. І пишуть, що за царату українські націоналісти здалека держали українську музику від російських впливів. Але тепер стоять на Україні на першім місці „сталінські принципи". І тому українська музика звернулася до... клясичної московської музики.

ФІЛЬВАРОК НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ДЛЯ ДІТЕЙ ПІЛСУДСЬКОГО.

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеґрафічна подає, що за гроші, які набуто за авторські права Пілсудського, буде куплений, на бажання вдови по Пілсудськім, для її двох малолітніх дочок фільварок, положений на землях на сході, себто на землях українських.

СЕЛЯСІ РОЗБИТИЙ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Самі найближчі дорадники етіопського цісаря Селясі переконані, що в найближчих тижнях буде запечатана судьба Етіопії. І не знати, що станеться з самим етіопським цісарем. Він уже не може ставити ніякого серіозного опору.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СИЛА НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТИ

Серед загального зацікавлення драматичними, а деколи театральними подіями в Німеччині, що не можуть мати практичної лекції для народів без свого уряду, ці народи не доглянули подій, що мають для них безпосередню лекцію про способи ведення національної боротьби проти гнобителів. Таку власне лекцію останніми часами дали поневоленим народам сирійці.

До війни сирійці були під турецьким пануванням та терпіли від турків ріжні утиски. Підчас війни вони збунтувалися проти Туреччини й помагали аліянтам, бо Англія обіцяла їм визволення й дала грошеву допомогу. По війні аліянти, не зважаючи на сирійські домагання повної самостійности, віддали їх під опіку („мандат") Франції. Звісно, Франція обіцяла притому сирійцям широкі свободи.

Всі ці свободи в практиці поломано. Франція відобрала сирійцям усі горожанські вольности. Всюди французькі шпигуни. За найменшу критику Франції людей арештують, карають тюрмою або вигнанням. Політичних свобід теж нема. Парлямент ніби існує, але до нього вибирають тільки тих, кого дозволить уряд вибрати. Зрештою і він не має вже права рішати про важні справи краю, бо всю владу перебрав французький „високий комісар". Нині сирійці почуваються, що їм краще жилося під турками.

Рівнобіжно з тим політичним і громадським утиском ішли економічні визиски. Франція тягнула з Сирії величезні податки на удержання великого ґарнізону, що був би непотрібний у самостійній Сирії.

Сирійські націоналісти боролися з французьким урядом ріжними способами. Та всі вони показувалися неуспішними. Нарешті, недавно, бо при кінці минулого року, вони впали на засіб загального страйку. На кілька місяців у Сирії станув бизнес. Всі крамниці, ресторани, каварні, театри були закриті. Перервано правильний рух поїздів. Перестали вантажити кораблі. Кажуть, що навіть злодії перестали красти, щоб зазначити свою солідарність з протифранцузьким рухом.

Французький уряд хопився крайніх засобів, щоб душити рух. Арештовано понад 2,000 осіб. Закрито кожду газету. Заборонено було ходити разом більше як двом особам. Край заллято французькими колоніяльними військами.

Та це все не помагало. Руйнувався сирійський бизнес, але Франція не могла нічого вдіяти. Нарешті Франція запропонувала Сирії угоду на зразок угоди між Англією й Іраком. Обіцює сповнення домагань сирійських націоналістів.

Можливо, що Франція ще раз обдурить сирійців. Тоді сирійці ще раз підуть на боротьбу з вірою в її успіх, бо вони чують, що тепер відкрили нарешті спосіб успішної боротьби народних мас проти модерної держави. Сирійці відкрили, що й машинові кріси нічого не вдіють проти масового спротиву.

„УКРАЇНСКОСЦЬ" ЗАГРОЖУЄ „ПОЛЬСКОСЦІ"?

(Надіслана стаття).

Наша Східня Галичина стоїть під прапором так званої **„нормалізації відносин"**. Є це продовженням акції угодової між урядом премієра Косцялковского і УНДО-м.

У своїм соймовім експозі представив п. Косцялковський поняття „здорового" патріотизму і „нездорового", то є негативного націоналізму.

„Здоровий патріотизм — казав він — зачерпує сили з відчуття своїх власних національних вартостей, однак не є звернений проти культурних вартостей інших народів. Цей здоровий патріотизм протиставляємо негативному націоналізмові, то є **шовінізмові**, котрого мотором ділання є ненависть, стало тревожний гін до боротьби з кимсь і з чимсь, часто навіть без свідомої реальної мети крикливо голошених кличів".

Як бачимо — то є на словах доволі вдатна характеристика. А дальше говорив мін. Косцялковський:

„Я — з моєї сторони бажаю зазначити, що раз вступивши на дорогу нормалізації зносин з тими частинами української суспільности, котрі стоять на ґрунті спільних інтересів Републики — доложу всіх старань, щоб та нормалізація причинилася до оперта взаємних відносин на тревалім довірю. Здаю собі рівночасно справу, що теперішня свідомість стислого звязку між положенням української людности в Польщі і корисною ситуацією польскої держави буде поглиблюватись у найширших масах людности, а то відповідно до того, як її справдішні потреби будуть могти бути заспокоєні. Отже заявляю, що уряд виказе цілу добру волю, прямуючи до цього".

Щоденник „Діло", обговорюючи ту промову мін. Косцялковського, каже, що добре би було, коли би ту промову вивчили напамять ті польскі чинники, котрі стало лише ненависть сіють і вперто всіми способами противляться к о р и с н о м у полагодженню слушних українських домагань, без чого не є можливою глибша і треваліша зміна настроїв, та тревала нормалізація польсько-українських відносин. „Маємо на думці — каже „Діло" — не ендеки (вшехпольскі), отверто опозиційні, і навіть не безкритично настроєні сфери польскої, східньо-галицької суспільности, а лише ті одиниці і цілі польскі групи, котрі, будучи безпосередньо залежними від уряду, ділаючи у спільнім таборі проурядовім та заслонюючись часто іменем покійного маршала — беруть з державної каси гроші. Маємо на думці **упертих і злобних співробітників державної адміністрації на місцях**, котрі на кожнім кроці спихають українську, та більшість у краю представляючу людність до ролі другорядної і менше вартної меншости. — Заява п. Косцялковского дає підставу до надії, що всі ті пани будуть взяті в карби, та що аміністраційний апарат буде скорше і ґрунтовніше відчищувати від тих елементів, що не хотять іти за волею і припорученням шефа уряду. Зрештою слова п. премієра дають слушну підставу сподіватися, що вже в найближчім часі розпічнеться реалізація тих українських домагань, котрих заспокоєння домагається Укр. Парл. Репрезентація іменем цілого українського народу".

Так отже вдарило „Діло" відразу у той цвяшок, що треба, й відкрило властиву рону в польсько-українських відносинах.

В часописі **„Бюлетин польсько - україньскі"** розпочато публичну дискусію над тим, **„Чи украінскосць загража польскосці?"**

В тій дискусії забрав голос і старий, досвідчений український **політик д-р Т. Окуневський** та заявив між іншим ось що:

„Посли Целевич і Мудрий мали ту сміливість сказати, що „дають кесареві, що кесареве", та признали польський уряд і польську армію. — Українська суспільність піддалася терпеливо цьому кличеві, хоч покищо — **„на долах" нічого не змінилося** і українці не можуть у польськім війську навіть капралями зістати. — Український нарід зносить це терпеливо **і жде, що з цього вийде.** — Або польський нарід здобудеться на таку енергію, щоб уговкати своїх „кресових" (окраїнних) Заглобів,*) або не здобудеться на це, а тоді станеться в **будучности** хіба лише **матеріялом** до вибудування **іншої держави** в осередній Европі — опертої на моральній правді і дисципліні. Хто буде осередком цієї нової держави — цього я не знаю. У кождому разі не буде ним поляк, котрий не додержує слова і не знає дисципліни".

Як бачимо, то старенький Окуневський також сказав слова правди полякам. Та польський загал цього навіть знати не буде, бо „Польсько - українського бюлетину" не читає і про його існування — не знає. А польскі газети в злобний спосіб бойкотують його і мовчать про нього.

Дав ще відповідь тим, що дрожать за „польскосць на кресах", український журналіст **Ів. Кедрин**, також у тім „Бюлетині".

Стаття його обширна і тому подаю лиш важніші уступи. Він пише:

„Цілий той **крик** про українську небезпеку, котра загрожує „креси", про „курчене сен польского стану посядання", про цофаючуся, гнетену і немов би вже навіть безнадійно пропадаючу польськість супроти триюмфуючих (! Ю. Г.) українців—цілий цей крик є — вибачте мені гостре слово — **блефом.** — Є це не що інше, а лиш один зі способів протиукраїнської нагінки, новий тактичний маневр протиукраїнської пропаганди. Цей маневр є зрештою дуже наївний і призначений виключно для людей цілком незорієнтованих, для поляків з інших частей держави і для самої Варшави".

Отже редактор Кедрин наводить коротко, а по черзі, все те, що ми вже за польських часів втратили (як нпр. над **2,000** народних шкіл та **12** катедр у львівськім університеті) та каже, що в тих криках про „українську небезпеку", ми бачимо хіба лише злобний і свідомий насміх („дрвінкі").

Є однак поляки, що і без свідомої злоби нарікають на ту „небезпеку" — і тому ред. Кедрин подає по черзі **причини** цих нарікань. І так:

Передовсім 1) є це **заздрість**, коли в котрійнебудь ділянці удасться українцям досягти щось такого, що виказує вищість над польськими осягами у тій ділянці. (Нпр. „Масоюз. — Ю. Г.); 2) **побоювання**, що не удасться задержати тревало того польського посідання, котре позискано лише коштом механічного, при допомозі законів і розпорядків поменшеного українського стану посідання; 3) **жаль**, що тепер чимраз труднійше є побільшувати польський стан посідання коштом українського, та що не мають ані матеріяльних засобів, ані внутрішньої енергії, щоби заступити ті легкі добичі — **муравлиною роботою** (яка, всеж таки часто проявляється в українців. — Ю. Г.)".

Усі ті почування — по думці Кедрина—є в душі **всіх** поляків, живучих між українцями, лиш що в одних **несвідно**, а в других цілком **свідомо**, вони викликують нову скажену злість та побуджують їх до нової протиукраїнської боротьби.

В справі **„вищости українців"** напроваджує п. Кедрин зміст інтересної розмови з одним з бувших польських, львівських воєводів. Той експоєвода нарікав іменно на квалітативну нижчість польської парляментарної репрезентації з трьох галицьких воєвідств, обнятих „виборчим договором". Це не диво, бо в поляків зіставали кандидатами і послами ріжні місцеві величини та — як кажуть німці — „діти протекції". Великих осягів на соймовій арені такі політики не могли здобути. І це також дуже „огірчує" місцевих польських патріотів.

Крім того ті поляки підтягають себе до ролі одиноких господарів та „властелинів" краю і немов би до одиноких його мешканців, і то лише з польськими потребами. — Однакож вся та роля „паньства народовего" і „народу упржвіліованего" по рецепті Р. Дмовського і Станислава Ґрабського мусіла **в зіткненню з дійсністю** затрястися в самих своїх підвалинах і не могла взагалі довше існувати. Бо з одної сторони не дозволяє на це державний скарб (бо не може всього субвенціонувати) і зубожіла — також і польська суспільність, — а з другої сторони ділає в цілком природний спосіб натиск українського елементу.

(Кінець буде).

*) Заглоба — це один з героїв повісти Г. Сенкевіча „Огнем і мечем". Це великий трус і хвалько, удаючий героя, котрий козаків лає „скурчибиками" і іншими поганими словами. „Огнем і мечем" і досі настроює злобою і ненавистю проти українців особливо польську молодь. — Ю. Г.

В СПРАВІ НАШОГО ПРАВОПИСУ

(Із викладу в Українськім Науковім Інституті в Берліні д-ра Зенона Кузелі п. з. „Історичний розвиток українського правопису").

(ВУНІ) Питання правопису належить у нас до питань, що від століть не сходять з порядку дня та сфери публичної дискусії й ворушать раз більше, раз менше не тільки наші учені та педагогічні кола, але й усю нашу суспільність, викликаючи нераз широке заінтересування, а деколи навіть гарячі спори, що переносяться з кабінетів учених і редакцій газет на широке поле загально-культурної, а то й національно-політичної боротьби. Ці, зрештою в живому суспільстві вповні зрозумілі, можна сказати з поступом часу й розвитком мови потрібні дискусії і спори прибирають нераз незвичайно гострі форми, бо комплікуються рівночасним трактуванням справ, що звязані безпосередньо з правописним питанням та не даются як слід відділити, а саме з питаннями граматичної натури, особливож із завсіди пекучою справою літературної мови, що само собою від віків у ріжних формах і видах стоїть у центрі наших національно-культурних інтересів.

Правописні питання комплікуються дальше тою обставиною, що дуже часто обговорюються не в колах фахових учених або практиків, що мали змогу спокійно, науково, розважити назріваючі питання й пристосувати їх до вимог хвилі та обставин, а переносяться на поле публичних, часописних і вічевих дискусій, що звичайно дістають особисту, групову чи політичну закраску. І так правописні дискусії, в яких по слушних словах академіків Кримського й Смаль-Стоцького повинні мати перший та рішаючий голос спеціялісти-граматики та, додамо від себе, добрі знавці народньої й літературної мови, прибирають пристрастні, нераз впрост непристойні форми з невідступними особистими алюзіями й притинками, якими, на жаль, доволі густо переповнена дотеперішня правописна історія. Замісць аргументів річевих стрічаємося тут з особистими инвективами й нападами, підсуваннем особистих або політичних мотивів, які зі справою правопису або й мови не мають нічого спільного та взагалі є дешевою демагогією. Хто перегляне наші правописні змагання хочби за останніх 150 літ, той може впрост перестрашитися і формою і змістом деяких виступів воюючих сторін, з яких часто розумніші й поважніші мусіли складати зброю або резиґнувати з своїх поглядів перед більш воєвничими опонентами. Коли в XVI-му столітті Вишенський, остерігаючи перед народніми формами в письмі й наказуючи твердо триматися „словенского языка", страшить „діяволом", що „толикую зависть имаеть на словенский язик, же ледве жив от гнѣва, рад би его до щета погубил, и всю борбу свою на тое двигнул, да его обмерзит и в огиду и в ненависть приведеть", то в 30-тих роках XIX-го століття закликається цензора до помочі, а за часів Драгоманова навіть поліцію. Замісць цього в новіших часах виводяться інші полемічні страшаки, в кождім разі не наукові, як „галичанство" й „наддніпрянство", польські впливи" й „відчуження від російської селянсько-робітничої мови", зле понятий демократизм, конечність т. зв. загально-українського обєднання в мові й правописі з поглядом на вимоги політики, хочби й проти наукових правописних аргументів, вкінці воювання т. зв. нашою некультурністю й нерозвиненістю, що м. і. в останньому часі знайшла свій вислів у відомому виступі проф. Огієнка в „Рідній мові" в статті-заклику: „Без спільної літературної мови нема нації".

Як бачимо, „азбучні" чи „правописні бої", які ми зводили й зводимо між собою а часами і з чужими, хоч мабуть і безкровні, стали настільки цікавим і важним проявом нашого культурного життя, що слід над ними принайменше коротко спинитися, не запускаючися в подробиці та обмежуючися в головному до питань нашої письменницької та друкарської графіки й правопису й відсуваючи взагалі справу літературної мови і т. д. на дальше поле. Історичний розгляд нашого правопису збереже нас від односторонної горячковости та, скажім згори, вибілить нас перед перебільшеним самобичуванням і закидами в роді ретроградности, некультурности і т. д. на полі правопису. Він покаже нам, що наш правопис це продукт довгих століть і сталого поступу вперед, що мусів зі зрозумілих невідрадних політичних причин гальмуватися або й повертатися взад, та що ми, міряючи себе з іншими, хочби навіть з більшими державними народами, стоїмо на добрій дорозі мати один з кращих правописів в Европі, якщо тільки для остаточної будови нашого всеукраїнського правопису послугуватимемося спокійними, розважними, науково-фаховими методами при рівночаснім узгляднюванні вимог і потреб нашого сучасного культурного життя. Бо правопис з одного боку не може робитися, як часто у нас, на швидку руку під натиском хвилевих вимог, і що хвиля перемінятися відповідно до припадкових, проминаючих або навіть особистих уподобань чи антипатій; з другого боку ніколи не може бути доцільним і тревалим, коли не буде перед тим підготований і розроблений фаховими силами, що знають добре розвиток і сучасний стан мови.

(Докінчення буде).

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

Передрук заборонється! — Авторські права застережені.

42

Більше того, нам довелося довідатися, що Юнаш нічого не мав би проти того, щоб я вступив до мадярської залоги й навіть переняв там досить важне становище.

Тоді виник у мене плян, що ним поділився з Юрою. Порішив сам нанести візиту Юнашеві й запропонувати йому свої послуги. Юра зпочатку віднісся до цього скептично, але згодом, передумавши, одобрив мій намір, наказавши „тримати вухо гостро".

Того самого дня над вечір подався просто додому лісничого.

Побачивши мене, він мало не зімлів. Зблід, нижня губа витягнулася. Жінка його в маленької зменшала вдвоє.

Чемно, спокійно вітаюся, прошу вибачити за спричинені турботи й за все те, що сталося за останній час. Потім коротко й отверто передаю йому свої наміри. Він приходить до себе, переконується, що я не маю проти нього ніяких кепських думок і починає навіть розпитувати, яким чином вдалося мені втекти. Дуже просто. Мене визволили наші люди, що уважно слідкували за всім тим, що робилося в Ясіню.

Торкнулися загальних біжучих подій і я вияснив думку, що тут є якісь заінтересовані чинники, що ввесь час намагаються тримати країну в стані напруження. Я нарешті приходжу до переконання, що це далі тривати не може й що потрібний спокій та порядок. Інакше нарід помре з голоду.

Невже я гадаю, що ситуація така грізна?

Грізна й вимагає негайного поліпшення.

Як на мою думку це перевести?

Перш за все треба дістати харчів. Народ піде тепер за тим, хто дасть йому хліба.

Але становище цілого краю катастрофальне. Центральні уряди не встані прийти нам на допомогу. Мусимо шукати засобів порятунку на місці.

Це дуже сумно. В такому разі неспокій триватиме ще довший час.

Про основні свої наміри, вступити до мадярської залоги, покищо не говорив. Юнаш деякий час подумав і каже далі:

— Мав, чи властне хотів би мати з вами деякі поважні пертрактації...

Але в той час нашу розмову перебиває стара Юнашиха. Тихеньким, ледь чуйним голосочком, просить мене зайти далі. Зо мною хоче бачитися панночка. Вона чогось трохи захворіла.

Юнаш ледь помітно зморщився. Прошу вибачення та йду за старою, що ввела мене просто до Кітіної кімнати.

У напівтемній з позавішеними вікнами кімнатці, на білій постільці побачив Кіті. Вкрита до підборіддя ковдрою, її голівка з розбитими чорними кучерями погрузла в велику пухову подушку, а ніжне бліде личко нагадує тих херувимчиків, що їх малюють на склепіннях церков.

Спочатку не знав, що робити. Стара нечуйно, мов тінь, зникла.

— Кіті! — вирвалося з моїх уст.

Кіті поворушила головою, визволила зпід ковдри довгу нагу руку та вказала коло себе на стілець. Тут на столику повно ріжних пляшечок і скляночок. Гострий запах ріжних ліків наповнив кімнату.

Приймаю якісь ганчірки, що лежали на стільці, й сідаю. Кіті довго мовчки дивиться на мене своїми великими чорними очима й опісля говорить. З перших слів пізнав її, Кіті, що тільки одна вміє так говорити.

— Не подумайте, що я заслабла. Я зовсім не слаба. То мама упевняє мене ввесь час: ти слаба, Кіті, ти мусиш лягти. А я зовсім не слаба. Я лиш сердита, що ви, прибувши до Ясіня, замісць того, щоб зайти до нас, забралися до сільської хати. Також мене турбує ваша нога. Вона здається була потрощена дум-дум. А як тепер? Ціла? Володієте нею? Що думаєте робити? Я тепер дуже стала поважна. Ви ще не знаєте, яка я можу бути поважна. Я ходжу на лови й роблю політику. Дивуєтеся? Дарма. Часи такі. Мій батько не встані всього сам зробити. Ну, але тепер все гаразд. Перед парою днями татко зненацька задумав мені зробити несподіванку. Уявіть, сказав, що цього вечора до мене має хтось прибути. Думала, хто такий. Думаю, морочуся. Нарешті чекаю, чекаю, дочекала часу, коли мав прийти, й нікого нема. Ну, думаю, обдурив мене тато. Сварюся на нього, він на мене. Каже, що він його сюди післав. Це, каже, ти десь його поділа. Ні, кажу. Його тут не було. Ти жартуєш. Ах, тут було того... У мене заболіла голова й мама вговорила трохи лягти! Ну, але кажіть щось про себе. Чого ви мовчите? Ви надто багато писали мені. „Далека Кіті". Ха-ха-ха! Я ходила одного разу на те місце, де ви перебували на фронті. Оглядала вашу землянку.

(Дальше буде).

— Чи знаєте, той Лопатюк назвав мене вчора дурнем! На жаль нікого при тому не було.

— Таж ви сильніші від нього, а коли не було свідків, то ви повинні були порядно вибити його!

— А до чорта! Правду кажете! А то дурень раз з мене, що я не впав на таку думку!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПО ТЕРНИСТІМ ШЛЯХУ...

„Хто шукає правди, не сміє рахувати голосів".
Лессінґ.

Теперішній гніт українського народу потребує добре вихованої, із вдачі розумної, з високим рівнем молоді, як передмуря для скріплення і відсвіження перемучених, а то й зневірених дотеперішніх працьовників. Сучасна молодь вважає своїм завданням перенятн та продовжувати чистими, несквернимн руками ту працю в імя національного визволення українського народу. Не тільки переняти й продовжувати зачате діло, але внести також нові засади і принципи в громадське життя.

Що нам робити, це ясне. Українська молодь мусить боротись із сучасним тяжким положенням українського народу. Ми мусимо на місце дотеперішнього вузького матеріялізму в відношенню до суспільних справ поставити активність та ідейність. Теперішня ситуація вимагає від нас кожного цілковитого самовідречення від своїх особистих змагань, в імя спільної всім ідеї. Ніхто з нас не може почувати себе щасливим, ані працювати виключно для своїх інтересів, як довго не зміниться політичне положення нашого народу. Війна й теперішні події багато нас навчили: ми бачимо, що щонебудь можна здобути тільки своїми власними силами, своїми руками. Маємо розбити ту силу, що нас душить у сьогоднішних часах, нищити тих, що стоять нам на перешкоді до нашого визволення. Важним чинником для творення державного життя є тільки сила: не має милосердя ані жадної льоґіки чи політичної етики і дивний є той, хто думає інакше. Здобудем тільки **власною силою.** І ми повинні всі свої змагання скупчити власне на витворення такої сили, а тоді певно бажання наші будуть осягнені.

Визов, кинений нам ворогами, мусимо приняти не з паперовими протестами та проханнями, але з активною відповіддю. Ввсеодно, чи ми будемо сидіти з заложеними руками, і надіятися на чужу зовнішню поміч, чи писати паперові протести, від ляхів, москалів і інших гнобителів не можемо нічого кращого сподіватися над тюремні укази та смертні присуди. Те, чого не можуть робити старші провідники, мусить робити молодь. Вороги не посміють собі кпити з нас, як це робили сотками років над обездоленим українським народом.

Деякі уґрупування є цеї думки, що насамперед нам треба багато інтеліґенції, аж тоді щойно з відповідними силами буде можна братися до революції і скинення ворожого ярма. Однак їм не про це йде. Всякі надії, що їх покладають наші угодовці на декілька посад, не дадуть праці соткам нашої молоді, для котрої нема місця і не буде, бо поле діяння для рідної справи не поліпшиться, хіба що хотіли б ми стати погноєм для чужої нам культури.

Коли здобудемо волю, тоді й інтеліґенція знайдеться, тоді може бути спокійний розвій нашого народу. Інші народи, менші від нас, також тяжко терпіли, але беззупинною боротьбою, не йдучи на компроміси з ворогами, волю собі здобули.

Мої завваги торкаються загального нещастя, що гнете нас, українців, і яке болючо відчуває молодь переважно студентська, краєва і тут роджена. Теперішне положення української молоді є надзвичайно трудне, бо перед нею виринають ріжні проблеми, яких не має молодь вільних народів. Нам припала роля жити в самім розгарі боротьби на життя і смерть, в огні, де куються нові ідеї, новий світогляд, де новий світ змагається зі старим.

І якщо ми не хочемо, щоб події, що навкруги нас відбуваються, не впливали на нас шкідливо, мусимо пристосувати їх в нашу користь. До всяких справ мусимо підходити з основною аналізою і зрозумінням.

Це в першій мірі відноситься до тих, що неґативно відносяться до подій на рідних землях. Це можна завважати головно в молоді, тут родженої в Америці, що одначе на нещастя не є овочем передумання, а тільки вислідом незнання, нерозуміння, що знову виливає з байдужности до всіх тих справ, включно до громадського життя. Які з цього бууть наслідки, можна вже сподіватися, якщо не зарадимо цьому лиху. Коли не хочемо, щоб надбання наших батьків тут в Америці, що здобуті тяжкою працею і злиднями, не пропали, щоб нас не „викинуто за борт", то не виховуймо „френчменів", а тільки щирих народніх працівників. Назагал серед нашої молоді можна завважати неґативне, а нераз дивно вороже наставлення супроти націоналізму. Таке становище надає нашій молоді назадницький характер. Прикро робиться на згадку про працю та революційного духа молоді на рідних землях, та про працю тутешньої, тут родженої молоді. Там молодь несе тягар і працю революційної боротьби, маючи одиноку мету здобуття волі і розбиття кайдан з поневоленої Батьківщини. Ту знову, заходами ріжних ліґ і інших, з пишними готелевими забавами зїздів тут родженої молоді, не зроблено нічого, щоб у будучність американська Україна дивилася спокійно. Вже тепер можна завважати по більшій части злобу та байдужність до всього, що торкається праці громадської, зокрема що торкається націоналізму, як одинокої розвязки сучасної траґедії українського народу.

Та причини тої байдужности до громадянського життя не треба шукати в молоді. Вона лежить у великій мірі й по стороні старших працівників (штучно звуть себе провідниками). Вони то стараються, щоб тутешня молодь не брала участи в вирішуванні справ, що назрівають там на рідних землях. Дотепер не було ніяких заходів, жадних старань, щоб викристалізувати суспільні поняття молоді. Видають ріжні часописи англійською мовою, але чи зроблено щось в тім напрямку?

Цікаво, що тут молодь не живе зорґанізованим життям, як це бачимо у життю інших народів. Тут виринає питання, чи це додатня чи відємна сторона нашого життя? Чи можна втягати молодь в ту заілу чисто доґматичну боротьбу, бо ідейно вона ще не доросла. Чи взагалі є яка користь з цього, що її ведуть наші безхребетники, кривлячи душею молоді.

Оттаке громадянське безобличчя далося відчути болючо нашій молоді за останні роки, як одна важка проблема, „бути нам чи не бути".

Не дивне захоплення реліґійною кастовістю та містицизмом, але серіозне зрозуміння суспільних явищ є конечне для нас, щоб стати щирими працівниками для української нації. До цього потрібно посвячувати сили, знання, не на боротьбу за доґми, але за ідеї. Доґми перестарілі, мертві, ідея дає ціль, дає життя. Сьогодні кожний громадянин, що дійсно хоче бути продуктивним для свого народу, без ясної суспільної ідеольоґії не може жити. Ідеал цей мусить приняти наша молодь, щоб втримати ті позиції, що їй внедовзі прийдеться переняти, і повести так, щоб був користю для українського імени тут в Америці й допомогою українському народові за здійснення його святих ідеалів, за які він бореться.

Андрій Щигол,
Ню Йорк, Н. Й.

МУЗИКА НОВІТНЬОЇ ЯПОНІЇ.

Змагання японців пристосуватися до европейської культури та цивілізації. — 1500-літня двірська музика. — Ґрамофон пропаґує европейську музику. — Бетовенові симфонії на ґрамофонових кружках більше поширені в Японії ніж у Німеччині.

Ніодин східній нарід так успішно та розумно не переняв европейську західню культуру та цивілізацію та так успішно не перещепив її на своїй землі, як це зробили японці. Такі самі успіхи здобули японці також при приниманні европейської музики. Хоч европейська музика зовсім інша ніж японська народня музика, а всеж їй вдалося за останніх пятьдесять літ зовсім змінити японське музичне життя і вона сьогодні рівноправний суперник народньої музики. До цієї перемоги европейської музики багато причинилося японське міністерство освіти, яке ввело у школах замісць японської народньої музики европейську. Військо й маринарка ввели вже давніше европейські інструменти, а цісарський двір попри стару двірську музику „ґаґаку" також новітню орхестру.

Найбільше прихильників новітньої европейської музики є між освіченими японцями, одначе вона ще не промостила собі дороги між нарід. А всеж помало завдяки радієві та ґрамофоновим кружкам завойовує також широкі народні верстви. Нові японські народні мельодії та пробоєвики це мішанина японських музичних висловів і европейської інструментації, одначе метою композиторів є якнайскорше довести до удосконалення на цьому полі.

Попри цю новітню японську музику плекають дбайливо столітню народню пісню та коло 1500-літню двірську музику, що є ґордощами всього народу. Також радіо надає програми із новітньої і старої музики.

У вищих міщанських колах люблять „утаї", музику на свого роду флеті, супроводжену ритмічним бубненням. Ця музика подобається також чужинцям. Найбільше люблять музику „ґідаю" і „кійомото", виводжену на інструменті похожого до нашого решета (тамбуріни). Тією музикою супровожають із співом вистави народнього театру Кабукі. На провінції найбільше поширений інструмент званий „кото", похожий до арфи.

Европейську музику останніми роками переняли також і незмішану. В Токіо є дві, в Осаці одна симфонічна орхестра. Постійної опери нема в усій Японії, зате дуже часто дають симфонічну й камеральну музику. Цікаве, що з европейських композиторів японцям найбільше подобаються клясики.

Дуже плекають спів, часто дають концерти оперових арій, одначе в більшості в німецькій, італійській та французькій мові. Між солістами на першому місці є піяністи, яких віртуозність дорівнює европейській. Найпопулярніші є симфонії, а нпр. Бетовенові симфонії на ґрамофонових кружках більше поширені, ніж у Німеччині. Так ґрамофон помало промощує шлях европейській музиці між широкі верстви японського народу.

СЛАВА ГЕРОЯМ!

(Присвята Бандері й товаришам).

Слава, слава Вам, герої
України золотої!
Виж за любов її вщерть
Йдете на муки і смерть.

По Вас тужать други милі,
Родичі старенькі, сиві,
Рідні хати, степи, поля
І молода — гірка доля.

Хоч зима, то плуґи в полі,
Орють наперекір долі;
Дужі руки зерно сіють,
Ниви зміжжям зеленіють.

І виростає насіння —
Українське покоління,
І з свяченими ножами
Розправиться із катами.

Не підуть вони просити,
Чи позволять довше жити,
Лиш вражою злою кровю
Окроплять Вкраїни волю.

Митро Пасічник.

ВІДОЗВА

до односельчан Хотимирців у Канаді та Америці.

Незавидна та химерна доля хотіла, щоб Ви далеко від рідної землі скитались по чужих заморських країнах буйної Канади чи Америки, розсіяні наче золота пшениця на широкому та просторому лані.

Кожний, хто пішов із Вас у далекий світ, за безмежний океан, мусить перше всього дбати про самоіснування, однак знаємо, що своїми бистролетними думками линете у старий край і думаєте про своїх дорогих-рідних, про щасливі хвилі пережиті під рідною стріхою. І думаючи про своїх дорогих-рідних, чи то при праці, чи то у вільних святочних хвилинах, нераз здається Вам, що серця увірвалиб, життя свого уділилиб тим своїм дорогим, котрих не бачите очима тіла, а бачите очима своєї благородної душі. І тоді приходять переломові хвилі, будяться у Вас спомини з молодечих літ, серце грає жалібну мельодію, Ви попадаєте в екстаз мягкости сердечної і хочете всім, що у Вас є, поділитися з даною особою, тоді сідаєте і листа вкладаєте, та всю щирість сердечну в ньому виливаєте. А деколи то із своєї платні-кервавиці із заробітньої платні уділяєте, та на радість тай підмогу своїй рідні посилаєте.

Та це родинний обовязок! Але згадаємо, що український нарід є також одною великою родиною-сімєю! Розкинені малими або більшими групами по широкому земному шарі українці ріжних вірувань і політичних переконань всеж таки є дітьми одної матері України! Їх все вяже обовязок національного почуття. І хоч ми розпорошені по широкому невдячному світі, хоч не бачимо себе, то хай вяже нас в нерозривний ланцюг наша національна честь, спільна свята ідея та самопоміч в теперішних критичних часах. Національна честь вяже кожного, чи на еміґрації чи деб він не знаходився, ця честь наказує йому любити своє рідне і помагати своїм рідним братам у змаганнях за краще завтра.

Багато читається в часописах про жертвенність нашого народу, котрий хоч на еміґрації, хоч зданий на ласку й неласку змінливої долі чи то в Канаді чи Америці, помагає своїм односельчанам збудувати Народні Доми і т. ін. Найбільше таких випадків трапляється в Гусятинщині, Тернопільщині, Підгаєччині та Рогатинщині, де за помічю заморських українців жертводавців тепер пишаються гарні народні святині.

Українці Хотимира і Товмаччини! Прийшла черга і на Вас, щоб і Ви не остались позаду і виказали свою національну свідомість, та щось докляли на жертвенник освіти та культури і доложили хоч маленьку цеголку до будови „Українського Народнього Дому" в Хотимирі, товмацького повіту, станиславівського воєвідства.

Товариство „Український Народній Дім" в Хотимирі не має домівки, де моглоб розвивати культ рідного слова, мистецтва та народньої пісні. Є маленький домик старий, котрий вже майже розвалився, котрий досі не в силі був дати того, чого життя від нас вимагає, щоб стати нарівні з іншими культурними селами, де є відповідні Народні Доми, огнища культурно-освітньої праці.

І задумав виділ товариства зарадити цьому лихові, задумав взятися до будови Народнього Дому. Але як взятись... часи важкі... Але нічого відкладати, бо пропаде започаткована освітня праця, котра, не зважаючи на перепони, йде певним кроком вперед.

І беремося до будівельної праці щиро, з надією, що поборемо перепони, поборемо недостачі, з надією, що наша еміграція готова прийти нам з матеріяльною допомогою.

Ми віримо в побіду! Віримо, що наші місцеві українці будуть сильні духом і завзяттям, а наша еміграція стане з нами одним нерозривним фронтом і незабаром виросте новий освітній храм, новий памятник освіти і знання, в котрім пишатимуться Ваші імена як тих, котрі з далеких сторін Канади та Америки не пожаліли своєї жертви і сповнили тим свій національний обовязок супроти Хотимира й українського народу взагалі.

Золотими буквами випишемо Ваші імена, щоб не затерлася память про Вас, щоби була вічною гадкою про тих, котрі помогли нам у нашім ділі і вічною памяткою нашим нащадкам, котрим ми повинні залишити кращі здобутки від тих, що зіставили нам наші предки.

За виділ товариства „Український Народній Дім" в Хотимирі:

Мих. Фенюк Андрія, голова; **Мих. Притула**, касієр; **Федір Буртник**, секретар.

За Будівельний Комітет: **Мих. Фенюк**, голова; **Микола Фенюк Івана**, касієр; **Василь Буртник Ілька**, секретар.

За Контрольну Комісію: **Микола Кіт Андрія, Прокіп Остафійчук і Семен Швайка.**

За драматично - співацький гурток: **Федір Сенів**, режисер.

Від Товариства Хотимирців у Торонто:

Повищу відозву Виділ Т-ва вислав до нас з просьбою помістити в українській пресі в Канаді та Америці. Сповняючи їхне бажання, ми певні того, що хотимирці відгукнуться на просьбу рідних братів у Хотимирі та поспішать зо щедрою допомогою у будові Народнього Дому.

В Торонто існує від ряду літ наше товариство односельчан, котре вже започаткувало допомогову акцію і призбирує потрібні фонди. Досі маємо зібраних поверх $500.

Зібрану більшу суму просимо висилати впрост до Хотимира на руки касієра будівельного комітету: Миколи Фенюк син Івана, а листа в тій справі висилати до секретаря: Василь Буртник, син Івана.

Хто бажає знати більше про плян будови, кошторис і т. ін., зволіть писати до: CHOTYMYR SOCIETY, 324 Queen St., W. Toronto 2, Ont. Canada.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

І. Л., Ром, Н. Й. — У Вас запала ухвала, щоб усі комітети в околиці, потерпілих від повені, звертаися до Вашого комітету, а він буде їм роздавати, що збере. Думаємо, що ухвала не є практична. Якби так кожна громада поступила, то потерпілим від повені громадам требаб писати до соток комітетів у ріжних містах, щоб дістати яких кілька долярів від одного такого комітету. А як дістанете яких 20 зголошень, то не буде що розділювати. Тоді буде більше писанини, як помочі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Тов. Народній Дім укр. амер. горожан жертвувало зі своєї каси $5, а члени зложили на зборах $5, отже разом вислано до Обеднання $10 на повищу ціль. Жертвували: С. Гнира $2; І. Білобрам, І. Грицків і О. Шостак по $1.

Филаделфія, Па. — Анастасія Рибакова $1.

Добра рада.

Німецький поет Плятен (1796—1835) усе бідував. Хотів студіювати перську мову, та не мав грошей, щоб купити собі словар. Пожалівся про те перед приятелем. Приятель не дивився на цю справу так трагічно, як Плятен, тому сказав:

— Ну, мій любий, пий що дня одну гальбу пива менше, то за ті гроші, які заощадиш так, можеш купити собі словар.

— Та я зовсім не пю пива.

— Тож я тобі кажу: пий! Коли будеш пити та що дня скажімо три гальби замісць чотирох, то все щодня заощадиш стільки, скільки коштує одна гальба.

18-ЛІТНІЙ ГІМНАЗІЯЛЬНИЙ УЧЕНЬ ПЕРЕМІГ АЛЬОХІНА.

В каварні Ґернгоф у Відні відбулися цими днями шахові змагання бувшого мистця світа д-ра Альохіна з 40 грачами. Альохін виграв 28 партій, 5 ремісував, а 7 програв. Між цими, що перемогли Альохіна, є 18-літній ґімназійний учень Чермак.

Учитель: Притуляк, чому ходимо до школи?

Ученик: Я вже також питав себе про те нераз, прошу пана професора.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (136)

Вимахуючи своєю рушницею, Тарзан дорівнював у бою двом людям. Але все ще побіда не була по його стороні. Потім Джері Джовис, бачучи критичний стан, кинувся наперед, схопив якусь рушницю та наладував її амуніцією з пояса одного з упавших бандитів

Він увійшов до боєвої лінії та стріляв до бандитів. Один з них упав смертельно ранений. Це не був той, на котрого Джері стріляв, але це для нього не робило ріжниці. Накінець він умертвив одного з них. Це мало поважний вплив на інших.

Тепер, нарешті відвага Тарзана і його вояків почала показуватися в повнім блеску. Один з бандитів упав під їх ударами, а потім Назір оглянувся довкола себе та побачив, що він остався самий. Він обернувся і став тікати з усієї сили.

Один вояк наложив стрілу на свій лук, щоби пустити її за втікачем, але Тарзан здержав його руку. Тарзан хотів, щоби вістка про загибіль цілого відділу дійла до Ґарета. Він думав, що Ґарето покине думку вдертися в цю долину. Але він помилився.